

**Ghid aplicație practică
București și zona periurbană**

www.editurauniversitara.ro

Andreea-Loreta CERCLEUX

Elena BOGAN

**Ghid aplicație practică
București și zona periurbană**

www.editurauniversitara.ro



EDITURA UNIVERSITARĂ
București, 2012

Redactor: Gheorghe Iovan
Tehnoredactor: Ameluța Vișan
Coperta: Angelica Mălăescu

Editură recunoscută de Consiliul Național al Cercetării Științifice (C.N.C.S.)

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

CERCLEUX, ANDREEA LORETA

Ghid de aplicare practică : București și Zona Periurbană /

Andreea Loreta Cercleux, Elena Bogan. - București : Editura
Universitară, 2012

ISBN 978-606-591-469-8

I. Bogan, Elena

913(498 Buc.)

DOI: (Digital Object Identifier): 10.5682/9786065914698

© Toate drepturile asupra acestei lucrări sunt rezervate, nicio parte din această lucrare nu poate fi copiată fără acordul Editurii Universitare

Copyright © 2012
Editura Universitară
Director: Vasile Muscalu
B-dul. N. Bălcescu nr. 27-33, Sector 1, București
Tel.: 021 – 315.32.47 / 319.67.27
www.editurauniversitara.ro
e-mail: redactia@editurauniversitara.ro

Distribuție: tel.: 021-315.32.47 / 319.67.27 / 0744 EDITOR / 07217 CARTE
comenzi@editurauniversitara.ro
O.P. 15, C.P. 35, București
www.editurauniversitara.ro

CUPRINS

BUCUREȘTI ȘI ZONA PERIURBANĂ	7
- Cadrul natural	7
- București – localizare și aspecte istorice	14
- Economia municipiului București	15
- Zona periurbană a Bucureștiului – caracteristici generale	16
- Economia zonei periurbane a capitalei	18
- Transporturile în zona periurbană a Bucureștiului	20
TRASEELE PRACTICII DE SPECIALITATE - MODULUL BUCUREȘTI	22
Ziua 1. Piețele publice	22
Ziua 2. Centrul vechi al Bucureștiului – zona Lipscani și Calea Victoriei ..	26
Ziua 3. Centrele comerciale	33
Ziua 4. Spațiile verzi	36
Ziua 5. Cartarea unor zone din municipiul București	42
TRASEELE PRACTICII DE SPECIALITATE – MODULUL ZONA PERIURBANĂ A BUCUREȘTIULUI	62
Ziua 1. București – Pantelimon - Cernica - Brănești	62
Ziua 2. București – Mogoșoaia - Buftea	66
Ziua 3. București – Moara Vlăsiei - Snagov - Gruiu	71
Ziua 4. București – Otopeni	75
Ziua 5. București – Ciorogârla	77
BIBLIOGRAFIE	79

BUCUREȘTI ȘI ZONA PERIURBANĂ

Cadrul natural

Elemente de geologie și relief. Geneza și evoluția morfologică sunt strâns legate de constituția geologică și de condițiile naturale ale diferitelor epoci geologice. Acțiunea de modelare, care s-a produs în mai multe etape, diferite ca mărime și ca intensitate, este pusă în evidență de la începutul cuaternarului. Această fază a fost întreruptă datorită existenței unui lac puțin adânc ce acoperea teritoriul pe care se află astăzi orașul București. A urmat colmatarea lacului prin acumularea de depozite deluvial-proluviale ce au dus la formarea suprafeței de uscat care stă la baza Câmpiei Vlăsiei. Formațiunea cea mai caracteristică este de vârstă pliocenă, alcătuită din calcare marnoase, marne, argile, și nisipuri. Lacul pliocen, cu ultimă fază levantină este cel în care s-au depus formațiunile fluvio-lacustre ce caracterizează coloana litologică imediat sub depozitul leosoid. Succesiunea depozitelor pliocene și cuaternare arată că au avut loc mișcări negative continue, pe verticală, până în pleistocenul superior, după care în partea sudică mai ales s-a înregistrat o ridicare care a generat formarea teraselor (Geografia României, vol. V, 2005).

Formațiunile cuaternare, care le acoperă pe cele pliocene sunt alcătuite din pietrișuri, nisipuri, argile și depozite leosoidice. Caracteristice sunt *pietrișurile de Colentina* (pleistocen superior), aflate în bazinele râurilor Colentina și Pasărea; *depozitele leosoidice mai vechi* (pleistocen mediu); *depozitele leosoidice mai noi* (pleistocen superior și holocen) (Harta geologică 1: 200.000). Acțiunile agenților externi, în funcție de constituția geologică, au condus la o modelare deosebită a reliefului.

Principalele manifestări modelatoare au fost date de procesele de aluvionare, eroziune, colmatarea văilor, tasarea depozitelor leosoidice. Bucureștiul se află în sectorul Câmpiei Vlăsiei, aceasta fiind denumită astfel după faimoșii Codri ai Vlăsiei și a fost pusă în evidență pentru prima dată de către G. Vâlsan (1915) care i-a dat și numele. În anul 1935, V. Mihăilescu împarte Câmpia Vlăsiei în două compartimente: Câmpia Vlăsiei de sud și Câmpia Vlăsiei de nord. P. Coteț (1963) desparte Câmpia Vlăsiei tot în două sectoare, însă le numește Câmpia Snagovului (în partea de nord) și Câmpia Bucureștiului (în partea de sud). După caracteristicile geografice, Câmpia Vlăsiei este împărțită în trei mari unități și anume: Câmpia Snagovului, Câmpia Colentinei și Câmpia Călnăului. Câmpia Vlăsiei se află în sectorul central al Câmpiei Române, mai exact în sectorul Olt-Argeș și este o câmpie tabulară (orizontală).

Câmpia Vlăsiei cuprinde parte sudică a Câmpiei Ialomiței și are o poziție centrală în Câmpia Română. Altitudinile ating un maxim de 120-123 m în nord (spre Ialomița și Valea Poienari) și un minim de circa 30 m în sud, pe lunca Argeșului. Altitudinea Câmpiei Colentinei variază între 100 și 120 m în partea nord-vestică și între 65-70 m în partea sud-estică Pantelimon - Cernica – Căldăraru, fiind foarte puțin fragmentată.

Relieful major – apare ca o câmpie piemontană-terminală, compusă din două conuri complexe, unul al Argeșului și Dâmboviței și altul al Ialomiței cu Cricovul Dulce, în parte, și cu Prahova și Teleajenul. În aceasta s-au sculptat văi care au divizat câmpia în interfluvii sau câmpuri (fig. nr. 1) (Geografia României, vol. V, 2005).

Atât în zona Bucureștiului, cât și în împrejurimi, văile au caracter de câmpie, reflectat îndeosebi în numărul relativ mare de cursuri meandrate. Văile sunt largi, evazate, cu 1-2 terase de meandru (\pm 2-4 și 8-12 m), cu intense fenomene de colmatare minerală și biogenă.

Spațiul interfluvial este afectat doar de procesele de tasare prin crovuri, care în zona Otopeni – Odăile – Mogoșoaia au o mare frecvență. Crovurile sunt puțin adânci (1-3 m). Datorită impermeabilizării fundului lor, primăvara când există un exces de umiditate ca urmare a ploilor și topirii zăpezilor, crovurile sunt acoperite cu apă, ceea ce face ca aceste zone să fie nepotrivite agriculturii. Sub depozitele leosoide, cu grosimi ce pot ajunge de la 2 m până la chiar 10 m, se întâlnesc un strat de nisipuri și unul de pietrișuri ale căror grosimi pot ajunge până la 20 m. Valea Colentinei fragmentează Câmpia Colentinei și este o vale caracteristică zonei de câmpie, cu o cădere în profil longitudinal foarte mică, acțiune ce a declanșat o meandrare destul de mare a cursului.

După aspectul general și particularitățile morfologice, Câmpia Colentinei se divide la rândul său în două compartimente: partea nord-estică (Câmpul Colentina-Pasărea) și partea sud-vestică. Valea Colentinei are un profil longitudinal destul de lin, deoarece cursul este puternic meandrat și însoțit de numeroase lacuri formate prin acțiunea de eroziune meandrată ce se desfășoară pe direcția NV-SE. Valea prezintă o asimetrie accentuată a malurilor având malul drept mult mai abrupt și mai înalt. Pe partea stângă a văii se desfășoară un nivel de terasă de 4 - 6 m căruia i se adaugă o terasă de luncă de 2 - 3 m. Între orașul Pantelimon și Cernica terasele dispar, ambele maluri devenind abrupte și dominând valea pe care sunt instalate lacurile Pantelimon și Cernica (Posea Gr., Ștefănescu I., 1984).

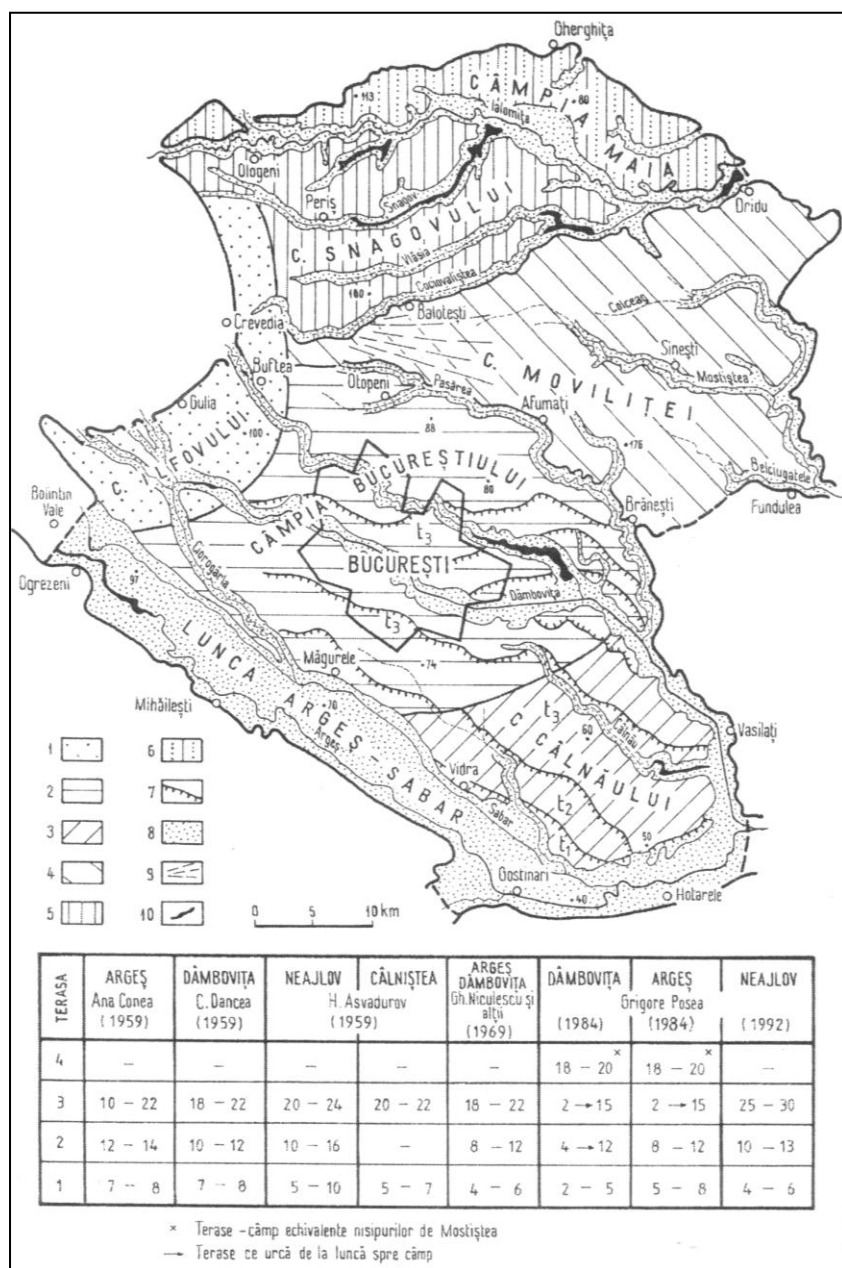


Fig. nr. 1. Câmpia Vlăsiei - Harta geomorfologică: 1. câmpie piemontan-terminală cu influențe de subsidență; 2. câmpie piemontan-terminală cu terase ce se desprind succesiv din luncă; 3. câmpie piemontan-terminală, puternic terasată și cu multe crovuri; 4. câmpie piemontan-terminală cu dublă înclinare (vest-est și nord-sud) cu limanuri foarte bine dezvoltate; 5. câmpie piemontan-terminală foarte netedă, fără terase, cu crovuri mici și multe; 6. câmpie piemontan-terminală relativ recentă cu areale subsidente, cu loess subțire; 7. frunte de terasă și câmp; 8. lunci; 9. conuri reconstruite; 10. limanuri și lacuri de baraj antropice.

Sursa: Geografia României, vol. V, 2005

Climatul Câmpiei Vlăsiei păstrează caracteristicile generale ale Câmpiei Române. Condițiile locale geografice impun dezvoltarea unui topoclimat specific unei unități naturale mici. Elementele care generează acest topoclimat sunt văile care influențează direcția și intensitatea mișcărilor de aer, suprafețele lacustre care moderează variațiile de temperatură, precum și suprafețele forestiere care creează diferențieri locale în distribuția căldurii și a umezelii, în procesele de evaporare și evapotranspirație.

Este prezent un climat de tranziție, deoarece se află aproximativ în partea centrală a Câmpiei Române, unde se resimt influențele elementelor climatice în partea de est cu cele din vest sau sudice.

Clima este de tip temperat-continentală cu nuanțe excesive (veri fierbinți și ierni friguroase), însă este de menționat faptul că sunt atenuate într-o oarecare măsură prin prezența suprafețelor lacustre (lacurile Pantelimon, Cernica, Fundeni), dar și prin cele împădurite (pădurile Pantelimon, Pustnicu, Brănești, Tânganu). Temperatura medie anuală este de 10,3°C, media lunii ianuarie de - 3,3°C, iar cea a lunii iulie de 22,9°C (Stația Moara Domnească).

Precipitațiile medii anuale au valori de 550 mm, având maximum pluviometric la începutul verii (640,4 mm) și minimum în iarnă (februarie 311,4 mm), conform datelor înregistrate la stația Brănești. Vânturile dominante bat în sectoarele NE (21,5 %) și V (21,8 %), urmate de cele dinspre SE (14,4 %). Vânturile de NE și E transportă iarna aerul rece polar, iar vara pe cel cald, tropical.

Rețeaua hidrografică. Apele curgătoare importante care drenează câmpia sunt: Argeșul (cu afluenții: Dâmbovița, Colentina, Ilfov, Pasărea) și Ialomița (cu afluenții: Bălteni, Snagov, Vlăsia, Ciorogârla etc.).

Afluentul Dâmboviței, Colentina are o suprafață de bazin de 636 km² și o lungime de 80 km. Râul Colentina izvorăște din dealurile Târgoviștei, mai exact din Șotânga-Doicești și se varsă în zona Cernica, fiind un râu de câmpie cu o pantă mică (0,8 m/km). Debitul minim înregistrat al râului a fost de 5,5 m³/s, debitul maxim de 21,03 m³/s, iar cel mediu de 7,85 m³/s. Afluenții de stânga ai acestuia sunt Baranga și Crevedia (Gâștescu P., 1970).

Lacurile de pe Colentina prezintă un interes major, funcția principală fiind cea de agrement. Amenajarea lacurilor de pe Colentina a început chiar dinaintea celui de-al Doilea Război Mondial cu Herăstrău, Floreasca, Mogoșoaia și continuă și în prezent (fig. nr. 2). Aceste lacuri apărute de-a lungul râului au o deosebită valoare atât în ceea ce privește peisajul, cât și economia locală (irigații, turism, piscicultură, sport, etc.).

Astăzi, calitatea apei din numeroasele lacuri ale râului Colentina este nesatisfăcătoare, aceasta datorându-se deversării direct în râul Colentina de către unitățile industriale și de populație a apelor uzate rezultate în amonte

de București: Buftea, Crevedia, Mogoșoaia. În același timp, fundul lacurilor aflate pe râul Colentina nu au mai fost dragate de mai bine de 30 de ani, acest fapt având drept consecință acumularea unor cantități mari de nămol insalubru.

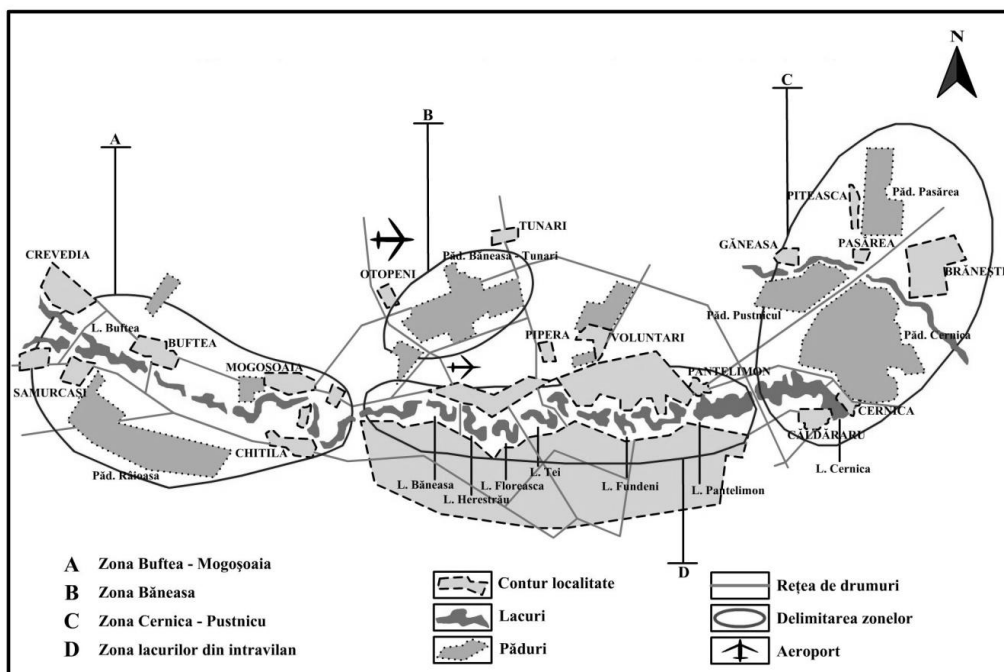


Fig. nr. 2. Planul de amenajare al văii Colentina

Sursa: Primăria orașului Pantelimon, 2011

Vegetația. Zona de vegetație specifică este cea a *stepii*, compusă din ierburi xerofile și puțin înalte, și *silvostepii*. În cadrul peisajului natural, vegetația deține un loc major prin importanța sa economică și ecologică.

În jurul lacurilor Pantelimon, Cernica, Dobroești și Fundeni este prezentă asociația vegetației spontane acvatică și palustre, care contribuie la formarea peisajului și a cadrului armonios natural asociat altor funcțiuni. Vegetația de câmpie este reprezentată prin arealul pădurilor de stejar, în amestec cu ulm, carpen, tei, arțar, jugastru, cer, etc. În sub-arboretul acestor păduri de foioase se întâlnesc arbuști ca măceșul, alunul, porumbarul, lemnul câinesc, cornul, etc.

Principalele provocări care împiedică gestionarea adecvată a acestor păduri sunt fie de natură obiectivă (seceta sau lipsa fructificației), fie de natură subiectivă (carențe legislative, retrocedări frauduloase, presiunea turismului de weekend, delict, absența mecanizării lucrărilor silvice etc.). În prezent, procentul de împădurire este foarte scăzut, respectiv 10%, față de 70% cât a fost în trecut (Revista Pădurilor, Anul 125/2010, Nr. 5).

Conform statisticilor, majoritatea pădurilor din Câmpia Vlăsiei se confruntă cu un grad avansat de destructurare din punct de vedere ecologic (Giurgiu V., 2010).

Valoarea recreativă a pădurilor cu funcție predominantă de agrement (funcție socială) din zona periurbană a capitalei depinde de calitățile elementelor naturale specifice fondului forestier și cadrului natural stațional, dar și de echipamentele și dotările tehnico-edilitare destinate agrementului și recreerii.

Pădurea-parc – constituie o zonă de agrement deosebit de importantă din zona periurbană; face parte din categoria pădurilor sociale cu funcții de recreere, are de obicei peste 100 ha suprafață și rezultă în urma amenajării pădurilor sau a unor părți din pădure, prin introducerea unor specii floristice ornamentale, înființarea unor drumuri și alei, dotări cu caracter utilitar și de servire a vizitatorilor (terenuri sportive, bufete, refugii în caz de ploaie, grupuri sanitare, cinematografe etc.). Deși asigură, în primul rând, recreerea la sfârșit de săptămână, pădurile-parc creează un cadru optim și pentru odihna de scurtă durată, dispunând de hoteluri, moteluri, popasuri turistice. Acestea se pot organiza și în zone balneare, climaterice importante, cu condiția să existe posibilități lesnicioase de acces, exemple tipice de păduri-parc fiind Snagov și Băneasa (Cândea M., Bogan E., Simon T., 2011).

Pădurile de agrement sunt mult mai extinse decât pădurile-parc și se situează, de cele mai multe ori, în exteriorul pădurilor-parc amenajate în zona periurbană. Spre deosebire de prima categorie de păduri, acestea dispun de dotări și amenajări sumare, reprezentate prin drumuri și poteci marcate ce duc la obiectivele turistice existente în zonă. Fac parte tot din grupa pădurilor de protecție socială cu funcție evident recreativă și constituie o rezervă posibilă pentru extinderea pădurilor-parc. Alături de pădurile-parc, pădurile de agrement intens solicitate de populația urbană din vecinătate sau de alți vizitatori și care se remarcă prin valențe estetice și recreative sunt: Cernica, Pustnicu, Mogoșoia, Săftica, Râioasa, Comana, Călugăreni, Malu Spart – Căscioarele (Cândea M., Bogan E., Simon T., 2011).

Fauna este reprezentată de cea specifică zonei de stepă și silvostepă, mai exact din categoria rozătoarelor: popândăul, hârciogul, șoarecele de câmp, hermina, dihorul; fauna de pădure cuprinde cerbul, vulpea, veverița, iar în jurul lacurilor se întâlnesc păsările de baltă, precum: rața, găștele, lișița, stârcul cenușiu, stârcul roșu, nagățul. Dintre păsări, amintim: prepelița, gaița, mierla, pitulicea, pițigoiiul, ciocârlia, dropia, potârnichea, mai multe specii de grauri, porumbelul de scorbura, botgrosul, gaia roșie, turturica, etc. În ceea ce privește fauna acvatică propriu-zisă, aceasta este destul de variată, iar dintre speciile de pește întâlnite pe aria județului Ilfov,

amintim: caracuda, linul, știuca, roșioara, bibanul, crapul, șalăul, plătica, oblețul, somnul etc. De menționat ar fi și fauna de interes cinegetic, care în prezent este destul de importantă, fiind reprezentată de cerb, mistreț și iepure. Fazanul se găsește în majoritatea pădurilor de stejar din județ.

Solurile se pot grupa în două categorii: solurile zonale (care acoperă spațiile interfluviale) și solurile azonale (care acoperă luncile joase formate din aluviuni recente).

Pentru *solurile zonale* cea mai mare răspândire o au solurile silvestre brun-roșcate și cernoziomurile levigate. Solurile silvestre brun-roșcate au un profil bine stabilit, cu un conținut de humus de aproape 3% și cu o circulație bună a substanțelor nutritive, fiind favorabile pentru diverse culturi de câmp, plante furajere, viță de vie, pomi fructiferi etc. Cernoziomurile levigate ocupă predominant Câmpia Mostiștei și sunt cele mai fertile soluri, având procentul cel mai ridicat de humus (4-4,5%) și o structură stabilă. Productivitatea acestor soluri este redusă datorită deficitului de umiditate în anotimpul de vară; aceasta a condus la extinderea sistemului de irigații care s-a dovedit destul de util în mărirea producției agricole, în special pentru porumb, plante furajere și leguminoase.

Solurile azonale sunt formate din depozite aluvionare, se găsesc în diferite stadii de dezvoltare și sunt răspândite în câmpia de subsidență, în luncile Argeș-Sabar, Ialomiței și Dâmboviței.

Acestea sunt solurile cele mai tinere și sunt în primul stadiu de solidificare aluvială. Cantitatea de humus variază de la 1,3 la 7% în funcție de conținutul de argilă. Unele soluri aluviale conțin cantități mari de carbonați (10%). Pentru ridicarea fertilității acestor soluri sunt necesare îngrășăminte organice și minerale cu azot și fosfor, iar după îndiguire este recomandată irigarea în perioadele secetoase. Culturile specifice acestor soluri sunt cele de porumb și floarea-soarelui, iar pe luncile mai înalte se cultivă intens zarzavaturi.

Resurse primare și secundare. Resursele naturale sunt reprezentate de totalitatea zăcămintelor de minerale și minereuri, a terenurilor cultivabile, a pădurilor și a apelor de care dispune un anumit teritoriu. Printre resursele cele mai importante se numără depozitele constituente ale formațiunilor de deasupra cretacicului care sunt favorabile cantonării orizonturilor de apă subterană și freatică, iar în unele zone apar nisipurile și pietrișurile care sunt folosite ca materiale de construcții. Carierele de unde se exploatează nisipul și pietrișul sunt amplasate în albiile râurilor (Colentina, Pasărea, Ilfov etc.), adică în aluviunile recente.

O altă resursă importantă este constituită de cea a apelor freactice și subterane, de o importanță deosebită și datorită condițiilor climatice actuale și caracteristicilor rețelei hidrografice. Ajungându-se la cerințe tot mai mari

ale populației privind alimentarea cu apă, precum și în industrie și în sistemele de irigații, de-a lungul timpului s-au realizat cercetări detaliate privind adâncimea, debitul și calitățile fizico-chimice ale apelor freatice.

București – localizare și aspecte istorice

Atestat documentar în 1459, dar cu o îndelungată existență anterioară dovedită arheologic, Bucureștiul și-a afirmat treptat vocația sa de centru polarizator al teritoriului național – reședință domnească, capitală a Țării Românești (1659), capitală a Principatelor Unite ale Țării Românești și Moldovei (1859) și capitală a României (din 1881).

București, ca formațiune urbană și conform atestării documentare, face parte din generația orașelor feudale. În perioada secolelor IX-XI, înainte de domnia lui Mircea Voievod apar elementele primei faze a Bucureștiului – *faza de târg*. În secolul al XIV-lea (1368-1397) în jurul *Cetății Dâmboviței* gravitează așezările satești, ce dau naștere târgului și numelui viitoarei așezări urbane (Cepoiu A.-L., 2002).

Municipiul București este situat în partea sudică a țării, având coordonatele geografice de 26°5'68" longitudine estică (ca și Helsinki sau Johannesburg) și 44°24'49" latitudine nordică (asemenea orașelor Belgrad, Geneva, Bordeaux sau Minneapolis). Teritoriul municipiului București se întinde pe o suprafață de 228 km², fiind împărțit în șase sectoare.

Bucureștiul este situat în Câmpia Bucureștilor – parte constituentă a Câmpiei Vlăsiei, de o parte și de alta a Dâmboviței și Colentinei. Altitudinile absolute variază între 70-90 m (96,3 m la Chiajna și 88,9 m în Piața Presei Libere), iar cele relative, de regulă, nu depășesc 15-20 m. Interfluviile prezintă o slabă înclinare (1-3°) spre est – sud-est, fiind constituite din depuneri loessoide pleistocene, dar mai cu seamă holocene.

Valea Dâmboviței, în interiorul capitalei (circa 22 km) are lățimi cuprinse între 300-500 și 2.000-2.200 m. Valea Colentinei este mai îngustă, prezentând un coeficient de sinuozitate mai accentuată. Numai în zonele Străulești, Băneasa, Herăstrău sau Dobroești atinge o lățime de 1.000-1.500 m.

Capitala este situată pe câmpurile Băneasa-Pantelimon - pe stânga Colentinei, Giulești-Floreasca-Vergu - între Colentina și Dâmbovița și Cotroceni-Văcărești - pe dreapta Dâmboviței și pe terasele acestor două văi.

Regimul climatic specific este cel temperat-continental, cu influențe excesive ce determină mari variații de temperatură de la vară la iarnă. Orașul București resimte influențele caracteristice zonei de contact a maselor continentale estice cu cele vestice sau sudice. Influențele estice determină amplitudini termice ce ajung la peste 70°C, veri fierbinți și ierni

uneori aspre. Influențele vestice și sudice explică prezența toamnelor lungi și călduroase, a unor zile de iarnă blânde sau a unor primăveri timpurii.

Orașul București este situat între izotermele de 10°C în partea de nord și 11°C în sud, imprimându-i un caracter continental. Media temperaturilor lunare pe ultimii zece ani scoate în evidență lunile iulie și august ca fiind cele mai calde, iar decembrie și ianuarie, cele mai reci. Brumele timpurii apar în octombrie și, foarte rar, în septembrie, iar cele târzii sunt semnalate în aprilie și chiar în prima decadă a lunii mai. Zilele cu temperaturi tropicale sunt în medie de 38/an.

Cantitatea medie de precipitații ce cad în București este de 586,5 mm/an, prezentând însă fluctuații de la un an la altul. Cele mai multe cad în luna iulie (85 mm), iar cele mai puține în martie (15 mm). Vânturile dominante sunt cele de la est, urmate de cele de vest, nord-est și sud-vest.

București concentrează aproape 9% din totalul populației țării și cu puțin peste 15% din cea urbană. Deși nu are resurse importante în apropiere, orașul București concentrează o pondere semnificativă din producția industrială a țării, proporție care în cazul anumitor ramuri este mai importantă (de exemplu, în construcții mașini, sticlărie sau pielărie).

Economia municipiului București

Activitatea economică a capitalei este susținută de servicii, industrie și, mai puțin, de activitățile agricole. Procesul metropolizării a însemnat pentru capitală o dezvoltare constantă a serviciilor de bază și o impulsivitate către dezvoltarea serviciilor tehnologice avansate. După 1990, apar și se diversifică tot mai evident activitățile de comerț și servicii, contribuind astfel la creșterea gradului de ocupare a populației active recent eliberată din sectorul industrial.

Industria bucureșteană pierde tot mai mult teren în fața sectorului terțiar, deși multă vreme a reprezentat activitatea economică de bază a populației ocupate. În prima jumătate a secolului al XX-lea, industria bucureșteană era reprezentată doar de câteva întreprinderi și ateliere importante, repartiția acestora fiind influențată de apropierea râului Dâmbovița și, ulterior, de prezența căilor feroviare. Dezvoltarea puternică se realizează abia după anii 1950, respectiv deceniile 6 și 7 când are loc un proces intens de industrializare a capitalei prin amenajarea platformelor industriale, cu specializări diverse și de dimensiuni variabile. În timp, acestea se conturează în diferite zone ale orașului: în nord, zona industrială Băneasa (industria aeronautică); în nord-est, zona industrială Pipera (electronică și electrotehnică); în est, patru zone industriale: Obor (construcții mașini, chimică, mobilă, alimentară, industria ușoară), 23 August (construcții mașini și prelucrarea metalelor, metalurgică, materiale

de construcții, chimică, industria ușoară, alimentară), Vitan (industria energiei electrice, chimică, materiale de construcții, prelucrarea lemnului, industria ușoară, alimentară) și Dudești (chimică); în sud-est, zonele industriale Berceni (construcții mașini, chimică) și Popești-Leordeni (construcții montaj și reparații, alimentară, anvelope, chimică); în sud, zona industrială Progresul (prefabricate, cauciuc și industria ușoară); în vest, zona industrială Militari (construcții mașini, materiale construcții, prelucrarea lemnului, chimică, industria ușoară, alimentară). Totodată, apar și microzone industriale: Ghencea, Ciurel, Gara de Nord, Calea Griviței, Bucureștii Noi, Valea Dâmboviței, Gara Filaret, Șerban-Vodă și Vulcan (Cepoiu A.-L., 2010).

După 1990, activitățile industriale suferă un regres accentuat în interiorul orașului, unele unități industriale căutând amplasamente în ariile din apropiere. La ora actuală, tot mai multe întreprinderi sunt supuse procesului de delocalizare sau/și descentralizare a producției.

În cazul capitalei, principalele activități industriale aparțin industriei ușoare (19% din totalul unităților de producție), industriei constructoare de mașini (15%) și industriei alimentare (12%).

Referitor la agricultură, suprafața arabilă de la periferiile orașului București însumează 4.419 ha spre deosebire de media zonei periurbane care se situează în jurul valorii de 6.000 ha/UAT (unitate administrativ-teritorială). Suprafețele agricole care revin unei exploatații agricole însumează aproximativ 1ha/exploatație, iar media este în scădere tot mai mare ca urmare a impactului presiunii urbane.

Zona periurbană a Bucureștiului – caracteristici generale

Există o mare varietate de termeni utilizați pentru a exprima efectele extinderii limitelor orașelor către spațiul adiacent: banlieue, zonă periurbană, zonă suburbană, urban fringe, bazin urban, mediu urban înconjurător, regiune urbană, arie urbană, arie metropolitană, spațiu metropolitan, zonă metropolitană, zonă de influență etc. Măsurarea influenței centrului urban asupra zonei imediate, alături de individualizarea sa teritorială sunt destul de dificil de realizat, fiind similare stabilirii limitelor dintre centru și periferie și dintre rural și urban. Zona periurbană poate fi considerată ca fiind în strânsă corelație cu forța centripetă și de influență a unui „hiper-oraș”, respectiv a unui centru urban ce depășește un anumit prag demografic și de complexitate funcțională (Ianoș I., 2004).

Așa cum menționa Ion Iordan în 1973, criteriile de identificare a limitelor unei zone de influență sunt de două feluri:

- *criterii principale* (ce caracterizează trăsăturile de bază și permit delimitarea zonei);

- *criterii secundare* (ce completează și sprijină criteriile principale, clarificând și înlăturând unele îndoieli, în special delimitarea exterioară a zonei).

În cadrul conturării zonei periurbane bucureștene pot fi identificate mai multe etape (Cepoiu A.-L., 2009, după Iordan I., 1973):

a) *anii 1860 – 1900* - zona periurbană începe să se contureze în anii 1860 odată cu dobândirea rolului său de târg, teritoriul agricol de la marginea orașului furnizând zilnic produse agricole vegetale și animaliere pentru populația urbană și pentru industria alimentară, dar și forță de muncă. Zona periurbană la acea dată era reprezentată de teritoriul și comunele din imediata apropiere a orașului: Băneasa (cu satele Băneasa, Dămăroaia, Floreasca, Herăstrău), Colentina-Fundeni (Colentina, Fundeni, Plumbuita, Tei, Viile, Colentina), Dudești-Cioplea (Dudești, Bârzești, Cioplea, Văcărești, Vitanu), Militari (Militari, Ciurelu, Grivița), Roșu (Crângași, Fundul Crângașul, Giulești), Pantelimon-Dobroești (Dobroești, Mărcuța).

b) *anii 1900 – 1918* – în această perioadă, multe localități sunt înglobate în granițele orașului, serviciile și folosința terenurilor agricole (virane periferice) cunoscând o mare diversificare comparativ cu etapa anterioară (legumicultură, floricultură etc.); creșterea demografică joacă un rol important în apropierea relațiilor oraș-zona înconjurătoare, iar limita zonei periurbane va crește înglobând și localitățile Roșu, Dudu, Mogoșoaia, Chitila, Chiajna, Pantelimon, Popești, Cățelu, Jilava, Otopeni, Bragadiru și Pipera.

c) *perioada interbelică* - este etapa în care se pun bazele zonei periurbane actuale și în care capitala devine un centru nodal însemnat; populația înregistrează creșteri numerice deosebite, simțindu-se nevoia la nivelul orașului de o gamă tot mai largă și intensă de servicii. Relațiile oraș-zona periurbană devin tot mai strânse, schimbările înregistrându-se la nivel teritorial, dar și funcțional. Orașul înglobează o serie de comune, la fel ca și zona periurbană care își lărgeste teritoriul cu următoarele localități: Berceni, Glina, Bălăceanca, Cernica, Tunari, Buftea, Dragomirești, Domnești, Clinceni, Măgurele, 30 Decembrie, Copăceni, Colibași, Vidra, Vărăști, Valea Dragului, Izvoarele, Hotarele, Herăști, Frumușani, Știubei-Orăști, Brănești, Afumați, Ștefănești, Balotești, Corbeanca, Băcu, Săbăreni, Tărtășești, Lungulețu, Brezoarele, Ulmi, Bolintin-Deal, Bolintin-Vale, Ogrezeni, Grădinari, Ciorogârla, Dârvari, Cornetu, Vârteju-Nefliu, Măgurele, Dărăști-Ilfov, Adunații-Copăceni, etc.

d) *după 1945* – în acest interval de timp influența orașului asupra zonei periurbane se manifestă pe toate planurile de activitate. Suprafața totală în anii 1970 era de 354.250 ha, respectiv 3.543 km². Localitățile care s-au identificat ca parte a zonei periurbane de dinainte de 1900 vor intra ca parte integrantă a orașului, cu excepția localităților Dobroești și Fundeni.

Zona periurbană a Bucureștiului este parțial dinamică și relativ atractivă. Inițiativele luate de către o gamă largă de actori publici și privați îi dau o vitalitate economică deosebită, mai ales în cazul unităților administrativ-teritoriale din primele două coroane ale capitalei.

Economia zonei periurbane a capitalei

Activitățile economice tradiționale din zona periurbană a capitalei se bazează cu precădere pe cele industriale, reprezentate în general în interiorul platformelor industriale bucureștene exterioare, alături de activitățile agricole.

Resursele naturale din zona periurbană a Bucureștiului ar putea contribui la o bună dezvoltare a activităților industriale, grație volumului considerabil de materiale de construcții și depozite de hidrocarburi. Rocile de construcții pot constitui suportul necesar industriei extractive și materie primă pentru industria materialelor de construcții; de exemplu, exploatările de nisip și pietriș din albiile râurilor și pe terasele văilor principale; stratele de argilă importante pentru producția de cărămidă și țiglă (Buftea, Cernica sau Brănești), dar și ceramică (Ciolpani, Gruiu sau Periș).

În rândul resurselor naturale se înscriu și apele freatice și de adâncime cantonate în stratele de Frătești, în pietrișurile de Colentina, în nisipurile de Mostiștea, în stratele de nisipuri și pietrișuri de sub pătura de loess a câmpiilor, dar și în aluviunile văilor sau luncilor râurilor (Iordan I., 1992).

Industria continuă să se dezvolte mai ales la nivelul centrelor urbane din zona periurbană prin preluarea unor sarcini industriale ale capitalei, premisă a adaptării funcționale a acestora la cerințele centrului polarizator, București.

Condițiile naturale ale regiunii și calitatea solului sunt favorabile dezvoltării tuturor ramurilor agricole. Însă, cu toate că sunt condiții naturale deosebite, în prezent nu se poate spune că există o productivitate agricolă competitivă și eficientă, acest aspect fiind determinat atât de dotările tehnice necorespunzătoare, cât și de modul de exploatare foarte fărâmițat a parcelelor.

În ultimii ani, însă, vechile activități sunt înlocuite de altele noi din domeniul serviciilor, apărute ca urmare a creșterii cererii de pe piața tot mai dinamică a capitalei. Sectorul terțiar reprezintă la ora actuală o verigă importantă a economiei, tinzând chiar spre o internaționalizare. Dezvoltarea acestora s-a produs în spații noi amenajate, dar și în cadrul fostelor platforme industriale care au suferit în urma procesului de restructurare.